

*Περιοδικό :
Παιδί , Υγεία και Διατροφή*

Αθηνά Παπαδοπούλου, Παιδίατρος
**Internet : Παράθυρο στην
γνώση ή στην πλάνη;**

Και τα δύο!!

Όλοι μας λίγο ή πολύ αντιλαμβανόμαστε ότι το διαδίκτυο είναι ένα ισχυρό εργαλείο στα ανθρώπινα χεριά που καταργεί σύνορα, μηδενίζει αποστάσεις, ελαχιστοποιεί το χρόνο και παρέχει κάθε είδους πληροφόρηση στο αναζητούντα. Ξέρουμε όμως ότι είναι και ο κλέφτης στο σπίτι μας που θα αλλοιώσει την σκέψη και τα ήθη των παιδιών μας και που έχει την δυνατότητα να παρασύρει σε τραγικές επιλογές άτομα κάθε ηλικίας.

85% των ελληνικών νοικοκυριών διαθέτει ηλεκτρονικό υπολογιστή (ΗΥ) και τα παιδιά εξοικειώνονται με την χρήση από μικρή ηλικία, ιδιαίτερα όταν οι γονείς είναι και αυτοί χρήστες. Δεδομένα από την ελληνική βιβλιογραφία μας δείχνουν ότι περισσότερο από τα 2/3 των πατέρων και μισές από τις μητέρες είναι γνώστες της ηλεκτρονικής τεχνολογίας και εκπαιδεύουν οι ίδιοι τα παιδιά τους. Οι γονείς επιζητούν την εξοικείωση των απογόνων με την καινούργια τεχνολογία με αρχικό σκοπό την απόκτηση γνώσεων. Το διαδίκτυο είναι το παράθυρο στη γνώση. Κάθε πληροφορία από όλη την υφήλιο συσσωρεύεται σε μια μικρή οθόνη και η απόκτηση, η ανάλυση και η επεξεργασία αυτής αποτελεί απλή διαδικασία. Η ηλεκτρονική αγορά προσφέρει πληθώρα ελκυστικών προγραμμάτων που ενημερώνονται καθημερινά με διαφορετική προσέγγιση ανάλογα με την ηλικία του αποδέκτη με σκοπό η απόκτηση της γνώσης να γίνει προσιτή και εύκολη. Η εμπειρία άλλων ερευνητών και η επιστημονική θέση και αντίθεση αυθεντιών σε κάθε τομέα μπορεί να αναλυθεί και να ενσωματωθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία μέσα στο περιβάλλον του σπιτιού ή του σχολείου. Το διαδίκτυο αποτελεί μια

βιβλιοθήκη στο σπίτι, ένα παράθυρο στο κόσμο και ιδιαίτερα για ένα παιδί αποτελεί τον τρόπο με τον οποίο θα αναπτύξει πολλές από τις δεξιότητές του.

Όμως τα παιδιά χρησιμοποιούν τους ΗΥ περισσότερο σαν μέσο ψυχαγωγίας παρά εκπαίδευσης με σύμφωνη γνώμη των γονέων οι οποίοι περιτυλιγμένοι από τις σύγχρονες κοινωνικές απαιτήσεις εγκλωβίζονται σε πολύωρες επαγγελματικές δραστηριότητες εγκαταλείποντας τα παιδιά σε ασφαλείς εντός σπιτιού απασχολήσεις και προωθώντας τα να αναλώνουν την ενεργητικότητά τους σε ηλεκτρονικά παιχνίδια και διαδικτυακές επικοινωνίες. Ένας ΗΥ μπορεί να καθλώσει ακόμα και τα πιο υπερκινητικά παιδιά για ώρες σε ένα συγκεκριμένο δωμάτιο αφήνοντας τους κηδεμόνες ελεύθερους για άλλες προσωπικές ασχολίες. Μέσα στο διαδίκτυο μικρά, απλά και πολλές φορές ανούσια παιχνίδια (τόσα πολλά που ακόμα και αν διπλασίαζες την παιδική ηλικία δεν θα προλάμβανες να τα παίξεις έστω και μία φορά) είναι εύκολα προσβάσιμα και «ψυχαγωγούν» τα παιδιά μέσα στο περιβάλλον του σπιτιού καθησυχάζοντας τις ανησυχίες των γονέων από εξωτερικούς κινδύνους. Όμως πρόσφατες μελέτες παρουσιάζουν το φαινόμενο του παιδιού που δεν εκτονώνεται και συσσωρεύει ενέργεια που δυνατόν να αποβεί επικίνδυνη και μη ελεγχόμενη στην εφηβεία.

Τα παιχνίδια στρατηγικής που κυρίως απευθύνονται σε αγόρια σχολικής και εφηβικής ηλικίας στα οποία προσομοιώνονται μάχες στρατευμάτων ή σώμα με σώμα όπου άγνωστοι από διάφορα μέρη της γης συμμετέχουν σε κοινό παιχνίδι κατά ομάδες επιδιώκοντας την συντριβή του αντιπάλου και την καταξίωση στην ηλεκτρονική κοινωνία, κατατάσσονται σε παιχνίδια βίας και ενοχοποιούνται για συμπεριφορές βίας και επιθετικότητας στα παιδιά και στους εφήβους. Αναπτύσσουν βίαιες σκέψεις που είναι δυνατόν να εκδηλωθούν άμεσα μετά το παιχνίδι μεταφέροντας την ένταση της μάχης στην προσωπικές σχέσεις με τους οικείους ή έμμεσα αμβλύνοντας σταδιακά το ουδό ανοχής σε περιβαλλοντικά ερεθίσματα (εύκολος και υπέρμετρος θυμός). Τα παιδιά είναι μιμητικά όντα και ένας βασικός τρόπος εκπαίδευσής τους είναι μέσα από την παρατήρηση και την μίμηση. Η συνεχής επαφή με σκηνές βίας δίνει στα

παιδιά το μήνυμα ότι η επιθετική συμπεριφορά είναι κοινωνικά αποδεκτή και απευαισθητοποιούνται σε συμπεριφορές που ο πολιτισμός και ανθρωπισμός καταδικάζει.

Επιπλέον σήμερα το διαδίκτυο είναι το παράθυρό διοχέτευσης όλων των ανώμαλων μη συμβατών απόψεων. Ο κάθε χρήστης μπορεί να ανεβάσει και να διαδώσει σκέψεις και θέσεις μέσω κειμένου ή εικόνων χωρίς να υπάρχει η δυνατότητα κριτικής από ειδικούς. Τα παιδιά τα οποία χαρακτηρίζονται από ανωριμότητα και που βρίσκονται στην ηλικία που διαμορφώνουν αντιλήψεις και κανόνες ζωής, έρχονται αντιμέτωπα με πληθώρα απόψεων τις οποίες αδυνατούν να φιλτράρουν. Προβάλλονται όμως πολλές φορές τόσο έντεχνα που υπερτερούν των απλών παραδοσιακών κανόνων ζωής οι οποίοι μέχρι τώρα ήταν αυτονόητοι, και επηρεάζουν αρνητικά τα παιδιά φέρνοντας αρκετές φορές τους γονείς σε απόγνωση αφού ο αγώνα είναι με κάποιον άγνωστο εχθρό.

Επιπρόσθετα είναι ανησυχητική η αυξημένη δυνατότητα πρόσβασης σε πορνογραφικούς, προσβλητικούς και ακατάλληλους διαδικτυακούς τόπους και η όχι σπάνια σεξουαλική εκμετάλλευση των παιδιών από παιδόφιλους εραστές. Είναι δύσκολο να εκτιμηθεί η έκταση της παιδικής πορνογραφίας στο διαδίκτυο. Υπολογίζεται ότι υπάρχουν 14 εκατομμύρια διαδικτυακοί τόποι οι οποίοι παρέχουν εύκολη πρόσβαση, μισοί από αυτούς χρησιμοποιώντας λέξεις αναζήτησης που είναι γνωστοί σαν cartoo. Μελέτες από τις ΗΠΑ και Μ. Βρετανία δείχνουν ότι το 20-25% των παιδιών και 70% των εφήβων ηθελημένα ή τυχαία έρχονται σε επαφή με πορνογραφικού περιεχομένου υλικό ενώ 19% αυτών είχαν σεξουαλική πρόσκληση. Μελέτες στη χώρα μας έδειξαν ότι 1/4 των παιδιών της Αθηνάς ηλικίας 12 χρονών έχει επισκεφτεί ακατάλληλα sites κυρίως σε ιντερνετ καφέ. Το msn ή τα chat-rooms αποτελούν ηλεκτρονικό τρόπο επικοινωνίας στο οποίο ο συνομιλών μπορεί να υποδυθεί όποιο ρόλο επιθυμεί χωρίς να υπάρχει δυνατότητα ελέγχου δίνοντας έτσι σε επιτήδειους την δυνατότητα αποπλάνησης του παιδιού είτε σε θρησκευτικές ομάδες με ομαδικές αυτοκτονίες είτε σε κυκλώματα διακίνησης πορνογραφικού υλικού ή σε σεξουαλική παρενόχληση.

Ο μεγαλύτερος όμως κίνδυνος της χρήσης είναι ο διαδικτυακός εθισμός ο οποίος αναπτύσσεται μετά από πολύωρη καθημερινή χρήση και που χαρακτηρίζεται από επιμονή του παιδιού να παίζει ατελείωτες ώρες παραμελώντας τις μαθησιακές του υποχρεώσεις και αδιαφορώντας για την προσωπική του υγιεινή και για κοινωνικές επαφές . Το παιδί δείχνει ενδιαφέρον μόνο για το ΗΥ και το διαδίκτυο και η στέρηση αυτού επιφέρει ιδιαίτερη δυσφορία και όχι σπάνια, επιθετική συμπεριφορά (σύνδρομο στέρησης) καθιστώντας κάθε θεραπευτική παρέμβαση ιδιαίτερα δύσκολη.

Στην Αθήνα τα μισά παιδιά εισέρχονται στο διαδίκτυο χωρίς γονική επίβλεψη και είναι εκτεθειμένα στους κινδύνους που προαναφέρθηκαν. Ο ρόλος των γονέων είναι βασικός περισσότερο από κάθε άλλη εποχή γιατί ο εχθρός δεν έχει σύνορα ούτε ηθικά η ανθρωπιστικά όρια. Απλές συμβουλές ίσως μας βοηθήσουν.

1. επικοινωνείτε με τα παιδιά σας καθημερινά. Αφήστε τα να σας μιλήσουν
2. ελέγχεται τους διαδικτυακούς τόπους όπου εισέρχονται.
3. βάλτε κωδικό απαγόρευσης σε sites με ακατάλληλο υλικό
4. βάλτε το ΗΥ σε κοινό χώρο και όχι στο δωμάτιο του παιδιού
5. περιορίστε τις επισκέψεις σε ιντερνετ καφέ
6. βάλτε όριο χρήσης και ελέγχετε τα παιχνίδια που παίζουν ακόμα και οι εφήβοι
7. απαγορεύστε τα βίαια – πολεμικά παιχνίδια
8. ελέγχεται τους φίλους τους στα chat rooms ή στο msn
9. μιλήστε στα παιδιά σας για τους κινδύνους από την προεφηβική ηλικία
10. παρακολουθείτε άγρυπνα την συμπεριφορά του παιδιού σας και σημειώστε κάθε αλλαγή. Συζητήστε την με ειδικό έγκαιρα
11. αν υποψιάζεστε ότι το παιδί σας είναι θύμα σεξουαλικής ή άλλης επικίνδυνης συμπεριφοράς επικοινωνήστε με τον τοπικό αστυνομικό τμήμα και την υπηρεσία

ηλεκτρονικού εγκλήματος και ζητήστε να ερευνήσουν με διακριτικότητα και εχεμύθεια

12. Παροτρύνεται το παιδί σας να έχει αθλητικές δραστηριότητες και προσωπική επικοινωνία με φίλους

Μπορεί η χρήση του διαδικτύου να εγκυμονεί πολλούς κινδύνους αλλά αποτελεί και το μεγαλείο της εποχής μας. Είναι δική μας η επιλογή αν θα αποτελεί για τα παιδιά μας παράθυρο στην γνώση και στην επιτυχία. Αν ναι, τότε νικήσαμε μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της σύγχρονης ζωής.